

Akutkirurgi, Polisärenden - Sjukvårdens medverkan

Nedanstående dokument förtydligar sjukvårdens ansvar och medverkan vad gäller att bistå polisen i olika ärenden. Polisen är informerad om dessa rutiner.

Provtagning och kroppsbesiktning på begäran av polis/åklagare

Undersökning av gärningsman

Sjukvården ska, enligt förordning, bistå polisen med blodprovstagning i samband med misstänkt drog- eller alkoholrattonykterhet. Provtagning behövs även vid vissa narkotikabrott och dopingbrott.

Kroppsbesiktning och provtagning kan även krävas på misstänkt gärningsman t.ex. våldtäktsförövare. Det görs då med hjälp av ett så kallat spårsäkringsset (s.k. rape-kit), som innehåller utförliga anvisningar inklusive provtagnings- och dokumentationsmaterial. Blodprov ingår.

Ovanstående undersökningar krävs även, efter förundersökningsledarens beslut, på misstänkta gärningsmän vid andra typer av brott exempelvis för att konstatera avvärjningsskador vid våldsbrott eller fastställa påverkan av alkohol/droger.

Dessa undersökningar bör i allmänhet ske utan dröjsmål. Polisen tillhandahåller rör för blodprovstagning och set för spårsäkring. Polisen ansvarar för säkerhet och omhändertagande av materialet samt ansvarar för analyskostnaderna. Sjukvården tillhandahåller så kallad vacutainerutrustning för blodprovstagningen.

Det är endast legitimerad sjuksköterska eller legitimerad läkare som får ta blodproverna. Spårsäkringsundersökningen får endast utföras av legitimerad läkare.

I de flesta fall (och i synnerhet om vård förmedlats) ska kort journalanteckning göras om företagen kroppsundersökning.

Primärvården ansvarar för ovan nämnd provtagning och kroppsbesiktning vardagar klockan 08:00-17:00 i första hand via den vårdcentral som har det geografiska ansvaret för platsen för polisens ingripande. Finns personen i förvar hos polisen vilar ansvaret på den vårdcentral med geografiskt ansvar för polisstationen i fråga (se Regelboken avsnitt 3.2 "Geografiskt närområde"). Respektive Närakut i länet har ansvaret vardagar mellan klockan 17:00-21:00 samt helgdagar mellan klockan 10:00 -21:00.

Akutmottagningarna (via sjuksköterska respektive kirurgjour) ansvarar för ovan nämnd provtagning och kroppsbesiktning som måste utföras mellan klockan 21:00-08:00 vardagar och mellan klockan 21:00 - 10:00 helgdagar.

Undersökning av brottsoffer

Specialfall

- Vid sexualbrott mot kvinna ansvarar dygnet runt jourhavande gynekolog. Spårsäkringsset används.
- Vid sexualbrott mot man (brottsoffer) ansvarar dygnet runt jourhavande kirurg. Spårsäkringsset används.
- Vid alla brott mot barn kontaktas dygnet runt jourhavande barnläkare.

Vid övriga komplicerade fall som kräver specialistkompetens sker polisens kontakt via respektive akutmottagning i länet.

Rättsintyg vid övriga våldsbrott

Rättsintyg kan begäras av polismyndighet eller åklagare. Begäran ska som regel vara skriftlig och det ska tydligt framgå vilken typ av undersökning och provtagning som begärs. Vidare bör relevant utredningsunderlag bifogas för att möjliggöra ett optimalt utformat rättsintyg. Rättsmedicinalverket ansvarar enligt förordningen 1996:613 för verksamhet med utfärdande av rättsintyg. Enligt förordning 2005: 1063 ska rättsintyg inhämtas från läkare vid rättsmedicinsk avdelning eller av läkare som enligt avtal med verket åtagit sig att utfärda sådana intyg (kontrakterad läkare).

Om det finns särskilda skäl får dock rättsintyg utfärdas av annan legitimerad läkare med tillräcklig kompetens. Det kan gälla till exempel då rättsläkare eller särskild rättsintygsskrivande läkare inte finns tillgänglig, då ärendet inte kan anstå eller det krävs särskild kompetens för undersökning och utfärdande.

Undersökning kan ofta anstå något dygn. I vissa fall till exempel vid sexualbrott krävs omedelbar undersökning. En del rättsintyg kommer i praktiken att skrivas av rättsintygsläkare som yttrande på journalunderlag som polisen införskaffat då brottsoffret eller gärningsman sökt sjukvården.

Om rättsintyg inte utfärdas av rättsläkare eller kontrakterad rättsintygsskrivande läkare bör regeln vara att rättsintyget utfärdas av undersökande läkare. Det är därför angeläget att vård av misshandlad primärt förläggs till rätt vårdnivå. Det är för rättssäkerheten viktigt att notering görs i journaltext hur den undersökte legitimerat sig samt att anvisningar för rättsintygsutfärdande i övrigt noga efterföljs.

Se Rättsintyg, Rättsmedicinalverkets webbsida.

Primärvården ansvarar för utfärdande av rättsintyg eller underlag för rättsintyg enligt ovan i de fall den våldsutsatte inte behöver sjukhusvårdens medicinska resurser eller det gäller specialfall, se ovan. I första hand ansvarar den vårdcentral

som förmedlat medicinsk vård. I övriga fall ansvarar vårdcentral med geografiskt ansvar enligt samma princip som för provtagning, se ovan.

Utfärdande av rättsintyg eller underlag för detta innebär utförande av klinisk undersökning samt dokumentation, skriftlig så väl som bilddokumentation i Picsara. Dokumentationen ska kunna utgöra underlag för rättsintyg enligt ovan eller, om myndighet så begär, utfärdande av rättsintyget. Intygen/undersökningarna utfärdas via respektive vårdcentral dagtid. Polisen kontaktar ansvarig vårdcentral för överenskommelse om tid för undersökning.

Sjukhusvården ansvarar för eventuella rättsintyg i de fall individen omhändertagits inom sjukhusvården för sina skador.

Vårdintygsbedömning regleras i särskilt Faktadokument.

Ansvar vid dödsfall utanför sjukhus

Vid dödsfall vardagar 08:00-17:00 ansvarar den vårdcentral som har geografiskt ansvar för platsen där dödsfallet inträffat/kroppen anträffats, för att konstatera dödsfallet. Om det uppstår oklarheter kring geografiskt område är det den vårdcentral som först bli kontaktad som ansvarar för att konstatera dödsfallet.

Vid dödsfall på äldreboende och korttidsboende är det vårdcentral som har avtal med kommunen/boendet som har ansvar dagtid.

Vid dödsfall på jourtid; vardagar 17:00-08:00 och dygnet runt lördagar, söndagar och helgdagar ansvarar primärvårdens läkare i beredskap för att konstatera dödsfallet.